

Na návštěvě u chovatele: Miroslav Vjater

Bezkonkurenční plodnost, celoroční pohlavní aktivita, vynikající mateřské vlastnosti a mléčnost, v neposlední řadě i dobrá zmasilost – to jsou charakteristiky, pro něž jsou romanovské ovce považované za jedno z nejekonomičtějších plemen. Již patnáct let se o tom přesvědčuje Miroslav Vjater, který v rámci vyhodnocování nejlepších chovů podle produkce jehněčího masa na bahnici, patří k nejúspěšnějším chovatelům v republice.

Uvedený chov průměrně s patnácti bahnicemi základního stáda a plemennými berany čtyř linií Rarach, Rebel, Remus a Rosen najdete v Hradištku na Nymbursku. Základ chovu založeného v roce 2000 položily bahnice od Jaroslava Linharta z Horní Kamenice, který v té době patřil k chovatelské špičce, a beran linie Rosen od chovatele Jiřího Víznera.

„Během krátkého období jsem se se svým stádem dostal na stav 10 bahnic, což byla podmínka pro produkci plemenných beranů. Když se kvůli eradikaci některých spongiformních encefalopatií začala v rámci šlechtitelského programu u ovci provádět genotypizace za účelem zjištění odolnosti vůči TSE, sháněla se zvířata s alelou ARR. Tak jsem se dostal k beranovi linie Rohan. Tato linie však nesla poměrně hodně bílých znaků, které jsou podle našeho standardu nežádoucí. Nato jsem pokračoval s liniemi Rebel, kterého mi přenechal již zmínovaný Jarda Linhart, a dále s novou linií Remus, kterou jsem dovezl z Polska. Šlo o berana, který byl potomkem polského importu z Francie. Poslední linie, s níž jsem pracoval, byla linie Rarach, která byla ještě před čtyřmi, pěti roky ohrožená,“ řekl na úvod našeho rozhovoru Miroslav Vjater.

Chovatelský záměr

Chovatelský záměr většiny producentů plemenných zvířat je v současnosti ovlivněn požadavky trhu na romanovské ovce s dobrou růstovou schopností. Při dobré selekci chovných zvířat a kvalitní výživě lze dosáhnout i v čistokrevné plemenitbě vysokých růstových schopností při současném zachování vysoké plodnosti v optimálním počtu tří až čtyř hmotnostně vyrovnaných jehňat ve vrhu. Vyšší než uvedená plodnost je většinou již spojena s nevyrovnanou hmotností jehňat ve vrhu, případně

Miroslav Vjater patří k nejlepším chovatelům romanovských ovci

s potřebou individuálního dokrmování jehňat, což není žádoucí.

U dobrých chovů se daří při odchovu trojčat dosahovat ve 100 dnech průměrné hmotnosti jehňat převyšující

30 kg, přitom u nejlepších vrhů se dosahuje i průměru okolo 40 kg. K dosahování těchto výsledků je však třeba důsledná selekce plemenných zvířat.

„Vybíram zvířata z početných, dobře rostoucích vrhů, plodnost ale poznám až po prvních porodech. Totiž ani plemenná hodnota, ani původ matky není zárukou toho, že mladá bahnice bude pokračovat ve vysoké plodnosti, která má na rozdíl od růstu poměrně nízkou dědivost. Na podzim si ponechám tři až čtyři nejlepší jehnici z daného ročníku, z nichž po prvních porodech ještě polovinu vyřadím. Podle mého názoru se dá o dobrém výsledku hovořit tehdy, když ovce zapouštěná v osmém až desátém

měsíci věku a optimální hmotnosti okolo 45 kg dá trojčata. Potom lze u ní předpokládat, že celoživotní průměr plodnosti zůstane vysoký. To ale samozřejmě neplatí ve všech případech. Současně je ale důležité zohledňovat i mateřské chování a mléčnost. Moje filozofie je taková, že chov stavím na bahnicích. Beran musí být kvalitní, to je bez debat! Ale bez dobrých bahnic kvalitu nedostanete. Podle mého názoru je efekt matky u romanovských ovci klíčový, a tak v potomstvu utvrzuji vlastnosti matky,“ vysvětlil dále zkušený ovčák.

Kvalitní výživa zohledňující požadavky zvířat

Ovce Miroslava Vjatera se pasou v oplútích na celkové výměře okolo čtyř hektarů. Základem objemného krmiva v mimovegetačním období je výhradně kvalitní ječná sláma, seno

chovatel používá jen na rozkrmení jehňatů. K tomu samozřejmě bahnice dostávají jádrovou směs obohacenou speciálním premixem s vyšší dávkou selenu. Jejím základem je zadní sladový ječmen a sladový květ. Dále mají ovce k dispozici speciální minerální lizy s podstatně navýšeným obsahem síry. Síra je významný stopový prvek používaný v krmných recepturách na udržení kvality vlny, která se u bahnic v poporodním období zhoršuje.

„Mám vyzkoušeno, že při zkrmování slámy mohu v porovnání se senem podat větší dávku jaderného krmiva bez toho, že by se u zvířat vyskytovaly metabolické poruchy. S přídavkem jádrové směsi vyrobené podle vlastní receptury začínám koncem září před zapouštěním v dávce okolo 200 až 250 g denně. V období po zabřeznutí snížím u bahnic dávku jádra asi o polovinu, ale jehničky

na stejně dávce. Přibližně měsíc před porodem, v závislosti na výšku jádra opět navýšují, protože, že v období porodu dosahuje maximálního. Přitom bahnicím, u nichž očekávám nejvíce vrh, navýším dávku až na 350 g. Den dva před předpokládaným dáním dávku jádra opět snižuji, závislosti na kondici a stavu vemene bahnice až o třetinu. Ani bezprostředně po porodu jádro z krmné dávky nevyužívám. Management výživy bahnic musím nastavený tak, aby bahnice měla před porodem dostatek živin k tomu, aby porodila životoschopná jehnata, to znamená v hmotnosti převyšující tři kilogramy. Ve svém stádu mám nastavenou krmnou dávku na předpokládaný vrh 3,5 jehněte ve vrhu o průměrné hmotnosti 3,5 kg," prozradil Vjater.

Období bahnění

"U chovu romanovských ovcí v Hradištku plánuji bahnění na přelom února a března s tím, že prvníčky rodí většinou v měsíci později. Pokud jsou bahnice v optimální kondici, porodí natolik životoschopná jehnata, že jim nevadí ani teploty pod bodem mrazu.

"Vzhledem k četnějším vrhům doporučuji porody hlídat. Vlastní bahnění mám hlídané kamerami zejména z důvodu, abych ovce svou častou přítomností nerušil. Bezprostředně po porodu nejprve zkонтroluji, zda bahnice spouští mleživo a zda se ho jehněta napila. V opačném případě trochu mleživa oddojím a jehněti ho podám během prvních dvanácti hodin postupně v nízkých dávkách, asi tak po deseti až 20 mililitrech podle velikosti jehněte. V žádném případě se jehně nesmí překrmit, jinak hrozí, že ho ztratíte. Protože bahnice jsou někdy schopny produkovat větší množství mléka, než které jsou schopna jehnata v prvních dnech po porodu vysát, je žádoucí kontrolovat v prvních dnech po porodu stav vemene a v případě potřeby provést oddojení přebytku, jinak u nich hrozí zvýšené riziko mastitid. Kontrolu vemene doporučuji i v dalším období. Jsou i případy, zvláště ve stresových situacích, že mléko nechce spustit. Řešení není až složité, stačí po nezbytnou dobu podávat oxytocin," doplnil Miroslav Vjater.

Kvůli vytvoření nátlaku mezi matkou a mládětem se doporučuje ponechat

bahnici s jehnaty alespoň tři čtyři dny v samostatném kotci. Zamezí se tím přebíhání jehnětek pod jiné matky, které mohou na cizí jehně reagovat i útokem. Nebo ho naopak přijme a živí více jehnětek, která se ale musí rozdělit o stejně množství mléka, a tak rostou pomaleji. Handicap v podobě nedostatečné výživy jehněta poznamená.

"Romanovská ovce umí zabřeznout i pod jehnaty, a to asi tak 30 dnů po porodu. Později ji lze většinou zapsavit nejdříve po zasušení. Je však třeba říci, že k dvojímu zapouštění během jednoho roku nelze použít všechny bahnice. V mému stádu to umělo asi 60 % z celkového počtu bahnic. Dvojí zapouštění během jednoho roku je náročné nejen na čas, ale také na výživu, protože bahnice je trvale vystavena vysoké zátěži. Po porodu je také nutné postupně navýšit krmnou dávku bahnic v závislosti počtu jehnětek ve vrhu, a to tak, že dva týdny po porodu mohou dostat 800 až 900 g jádra. To platí pro krmení slámem, které ve svém chovu praktikují. Při použití kvalitního sena, nebo senáže by dávka byla samozřejmě nižší. Tímto navýšením jádra se docílí navýšení mléčnosti, která je předpokladem zdárného odchovu všech jehnětek ve vrhu. Na podporu kondice vysokobřezích a laktujících bahnic se mi osvědčil také přípravek Humac Natur s dobrými detoxikačními vlastnostmi a stimulací trávicích procesů při intenzivní výživě," doporučoval dále.

Odchov jehnětek

První měsíc je výživa odchovávaných jehnětek postavena na mléku a kvalitním lučním senu, které mají založené v příkřimí. Pro začátek se mohou přizivit jen jádrovou směsí od matek. Teprve v druhém měsíci se jehnětům postupně navýší jádrová směs obohacená přídavkem pivovarských kvasnic a sušené laktózy. Dále mají k dispozici melasový nápoj.

"V odchovu je třeba věnovat pozornost kokcidiím a parazitickým červům. V době do 15 dnů věku by jehnětům měla dostat první dávku kokcidiostatick, která dále podávám ve dvoutýdenních intervalech po dobu tří měsíců. Podpůrnou prevencí proti kokcidiím je také okyselování napájecí vody (0,2 l octa/10 l vody), kterou podávám nejen jehnětům, ale i bahnicím po celou dobu laktace. Vzhledem k tomu, že

bahnice odčervují bezprostředně po porodu a zvířata jsou na suché podeštýce, stačí, když si nechám provést koprologický rozbor asi ve 45 dnech věku jehnětek a na základě jeho výsledku nasadím případnou léčbu proti oblym a plochým červům. Proti metabolickým průjímům jehnětek se mi osvědčil přípravek Farmatan plus vyráběný ze dřeva jedlého kaštanu. Ukazatelem toho, že s jehnětem není něco v pořádku, je zhoršení jeho růstu," podělil se o své zkušenosti Miroslav Vjater. Zbývá ještě dodat, že ovce základního stáda zde odčervují zpravidla třikrát do roka, respektive asi dva měsíce před porodem a dále bezprostředně po něm a nakonec tři až čtyři měsíce po bahnění. Jednou ročně v období před porodem se bahnice a beraní základního stáda vakcinují proti klostridiím a pasteurele. Dvakrát za rok se ve zmínovaném stádu ovcí provádí stříhání vlny a ošetření paznehtů.

Zvířata s nejvyšší plemennou hodnotou v ČR

Kmenové stádo bahnic Miroslava Vjatera je zařazené ve výsledné třídě Elita Rekord, přičemž více než 80 % bahnic se svými plemennými hodnotami řadí mezi 1 až 2 % nejlepších zvířat v populaci romanovských ovcí chovaných v České republice. Ve stádu je i bahnice s historicky nejvyšší plemennou hodnotou (312,42), jaké kdy romanovská ovce v našich chovech dosáhla. Po devíti vrzích má tato bahnice průměrnou plodnost čtyři jehněta na vrh, z toho dvakrát dala paterčata. K zapouštění se využívají jen linie beranů s vysokou plemennou hodnotou a výslednou třídou Elita Rekord. Nejlépe odchovávané jehnice a beraní se tak svou CPH zařazují mezi jedno procento nejlepších zvířat v populaci.

"Průměrně vyprodukuji do plemenného výrobu 6 až 8 beranů za rok. Pro mne je vzorem ideálního romanovského berana plemeník obdélníkového tělesného rámce, s vyšší kohoutkovou výškou, se širokým hrudníkem, rovným hřbetem a dobře postavenými končetinami se strmými spěnkami a pevným postojem. Měl by mít mohutnou hřívou, výrazné sedlo, ale v těle by světlejší podsada měla překrývat černé pesíky. Vzhledem k tomu, že jde o kožichové plemeno, ve vlně by měl být skrutek. Barevné znaky, respektive bílé znaky

Plemenný beran – držitel titulu národního šampiona v roce 2013

jsou pro mne okrajovou záležitostí, protože se dají cílevědomou plemenářskou prací usměrňovat. Má rádost z toho, když se moje ovce líbí chovatelské veřejnosti, je to pro mě vysší ohodnocení než zisk mnoha pohárů získaných na výstavách. Výstavnictví je specifický obor chovatelství, hodně záleží na kondici zvířat, ostříhání nebo i čistotě vlny, což může být problém při trzích a výstavách pořádaných v pozdějším podzimu, kdy se na spasených a deštěm rozmáčcených pastvinách objevuje více bláta. Velkým oceněním mojí chovatelské práce je také řada exportů do mnoha zemí, například export 16 zvířat z mého chovu exportovaných do oblasti původu romanovských ovcí, tj. do Jaroslavské oblasti v Rusku, deset kusů ovcí a beranů si ode mne odvezli také chovatelé z jordánského království," spokojeně konstatoval na závěr úspěšný chovatel. Vedle genetické kvality plemenného materiálu je chov romanovské ovce v Hradištku výjimečný i dosahovanou vysokou hmotností odchovaných jehnětek. V prestižním vyhodnocování nejlepších chovů podle produkce jehněčího masa na bahnici, jehož výsledky na tradiční ovčácké konferenci v Seči prezentuje Svat chovatelů ovcí a koz, Miroslav Vjater patří k nejproduktivnějším chovatelům v republice. Vynikající chovatelskou úroveň potvrdil i letos, když od třinácti bahnic dosáhl průměrné roční produkce 99 kg, když odchoval 41 jehnětek, která ve sto dnech dosahovala průměrné živé hmotnosti 31,4 kg. V kategorii chovů do 49 bahnic to byla vůbec nejvyšší produkce.

Martin Jedlička